

Jan Charytański

"Patmos-Synopse : Übersetzung der wichtigsten synoptischen Texte mit Parallelen aus dem Johannesevangelium(...)", wyd. Franz Joseph Schierse, wspę Werner Trutwin, Düsseldorf 1968 : [recenzja]

Collectanea Theologica 39/4, 197-198

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

postać słowa, w głoszeniu i tłumaczeniu ma stać się znów wydarzeniem. Właśnie dlatego hermeneutyka jest ośrodkiem współczesnych badań teologicznych.

Autor przedstawia najpierw istotę hermeneutyki filozoficznej podkreślając znaczenie Schleiermachersa, Diltheya, Heideggera, Bultmanna, Gadamera i Kierkegaarda. Następnie ukazuje ewolucję egzegezy protestanckiej od historycyzmu pozytywistycznego, poprzez okres badań historii religii aż do odkrycia kerygmy i aspektu egzystencjalnego w Piśmie świętym. Szczegółowiej autor omawia teorię Bultmanna podkreślając jego opozycję wobec historycyzmu pozytywistycznego, posuniętą właściwie aż do odrzucenia wartości historii w tłumaczeniu Pisma św. Droga do odkrycia wezwania Bożego jest według Bultmanna odmitologizowanie formy. U uczniów Bultmanna zwraca autor uwagę na próby powrotu do równowagi elementu historycznego i aspektu egzystencjalnego.

Wreszcie omawia autor próby egzegetów katolickich w Niemczech przystosowania hermeneutyki protestanckiej do tłumaczenia Pisma św. w Kościele katolickim. Szczególnie podkreśla wkład Schnackenburga, Schliera, Mussnera i Vögtle.

W zamykającym książkę *Zusammenfassender Überblick* podaje autor istotne punkty autentycznego tłumaczenia Pisma św. Zdaniem jego dziś może istnieć tylko jedno tłumaczenie Pisma św., a mianowicie tłumaczenie oparte na współczesnych badaniach naukowych. Należą do nich badania historyczno-krytyczne, odkrywanie rzeczywistości historycznej jako podstawy Pisma św., odmitologizowanie. Tłumaczenie Pisma św. może dokonywać się tylko w Kościele, tj. zgodnie z Tradycją Kościoła. Ta jednak musi być ciągle badana i interpretowana. Tłumaczenie Starego Testamentu musi być chrystologiczne. Treść Nowego Testamentu należy ujmować w świetle Zmartwychwstania.

Pozycja G. Stachela spotkała się z pozytywnym przyjęciem ze strony egzegetów protestanckich ze względu na swój obiektywizm. Jednocześnie trzeba podkreślić prawdziwą znajomość założeń egzegezy katolickiej i wierność Tradycji Kościoła. Przejrzystość zaś myśli i jasność wyrażen zaleca tę książkę wszystkim, którym zależy na biblijnym duszpasterstwie w Polsce.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

PATMOS—SYNOPSIS. *Übersetzung der wichtigsten synoptischen Texte mit Parallelen aus dem Johannesevangelium, den apokryphen Evangelien und der frühchristlichen Literatur.* Wydał Franz Joseph Schierse, wstęp Werner Trutwin, Düsseldorf 1968, Patmos-Verlag, s. 159.

Homileci, a tym bardziej katecheci, przeżywają często pokusę tworzenia jednej „Ewangelii” z czterech, dobierając odpowiednie dla siebie perykopy celem przedstawienia przebiegu życia i działalności Jezusa Chrystusa. Bardzo często łączą nawet poszczególne wiersze czy elementy konkretnej perykopy u różnych ewangelistów. Ta pozorna jedność dokonuje się jednak kosztem ogromnego zubożenia słowa Bożego, Objawienia zawartego w Ewangeliach.

Poszczególni ewangeliści przekazują życie i słowa Chrystusa już z pewnej perspektywy, w świetle konkretnej idei teologicznej i z uwzględnieniem potrzeb adresatów danej Ewangelii. To właśnie bogactwo teologiczne, zawarte w czterech nieco różnych ujęciach, może ukazać synopsa. W ten sposób służy głębszemu rozumieniu Objawienia. Ten sam cel przyświeca także omawianej pozycji.

W. Trutwin chcąc przybliżyć czytelnikom problematykę podaje we wstępie zasadniczą charakterystykę ewangelistów i przykładowo analizuje perykopę o wjeździe Jezusa do Jerozolimy. W oparciu o przewodnią myśl każdej Ewangelii ukazuje różnice oraz ich istotne podłoże teologiczne. Korzystając z tego przykładu analizy czytelnicy mogą sami stosować tę samą metodę do innych perykop.

Dzięki przyjęciu zasady dwóch źródeł wydawcy podzielili synopsę jakby na dwie części. W pierwszej przyjmując jako podstawę Ewangelię według św. Marka podają paralelne miejsca Ewangelii według św. Mateusza i św. Łukasza. Przytaczają również niejednokrotnie Ewangelię według św. Jana. Druga część obejmuje perykopy występujące tylko w Ewangeliach według św. Mateusza i św. Łukasza, a czerpane przez ewangelistów ze wspólnego źródła „mów Chrystusa”. Przy niektórych perykopach obu części występuje również nawiązanie do Starego Testamentu, innych ksiąg Nowego Testamentu, apokryfów lub ojców Kościoła.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

JOHANNES OESTERREICHER, *Der Baum und die Wurzel. Israels Erbe-Anspruch an die Christen*, tłum. z angielskiego Elisabeth Strakosch, Freiburg 1968, Herder, s. 198.

Johannes Oesterreicher jest dyrektorem instytutu żydowsko-chrześcijańskich studiów przy Seton Hall University w South Orange, konsultorem rzymskiego Sekretariatu dla Spraw Jedności. Odegrał dużą rolę w formułowaniu stosunku Vaticanum II do religii żydowskiej.

Tym wszystkim, którzy odrzucają Stary Testament, podchodzą do niego z pewnym lękiem czy nieufnością, lub traktują jedynie jako historię, autor pragnie ukazać wewnętrzny związek między życiem pierwszego ludu Bożego a Kościołem. Analizuje wielkie idee teologii biblijnej Starego Testamentu jak Bóg, stworzenie, człowiek, grzech, zbawienie, przymierze, królewskie kapłaństwo, obietnice „nowego”, czy wreszcie „dzień Jahwe”. W sposób przekonujący, prosty i angażujący czytelnika ukazuje różnice między myśleniem biblijnym a wieloma używanymi przez nas pojęciami filozofii helleńskiej np. człowiekiem. Przede wszystkim jednak wydobywa podłoże starotestamentalne wielkich idei teologicznych, które uświadomiły się na nowo w współczesnym Kościele dzięki dokumentom soborowym. Należą tu zarówno społeczny aspekt grzechu i zbawienia, wybranie z miłości, mające na celu dobro całej ludzkości, pośrednictwo. W wydarzeniach narodu pierwszego przymierza, w jego zwyczajach, liturgii dostrzega nie tylko rzeczywistość historyczną, nie tylko figury czy typy, ale ponadto ukazuje postawy duchowe, treści modlitewne, które powinny cechować również członków nowego ludu Bożego. W ich ewolucji dostrzegamy drogę każdego z nas w zbliżaniu się do Boga, w pełnym oddaniu się Jemu na służbę. Autor podejmuje także trudne i drażliwe tematy jak na przykład nauka o grzechu pierwotnym w Starym Testamencie, czy starotestamentalna teologia śmierci i życia pozagrobowego, sakramenty pierwszego przymierza.

Książka J. Oesterreichera w języku angielskim miała już wiele wydań. Jest używana jako podręcznik do nauki religii w wyższych szkołach Stanów Zjednoczonych. Została przetłumaczona na język francuski. Wydaje się, że może być również bardzo owocna dla czytelników polskich, zwłaszcza dla tych wszystkich, którzy opracowują godziny biblijne, przygotowują podręczniki katechety biblijnej. Dzięki swej prostocie, a zarazem głębokiej du-